

Daphne arbuscula Čel. ágfasciatiója. ✓

(I phototypiás táblával)

írta: Dr. Bogsch Sándor

Több *Daphne* fajnál már régebben ismeretes jelenség a fasciatio; így a *D. oleoides*¹ SCHREB., *D. indica* L., *D. Mezereum* L., *D. Laureola* L. és *D. odora* THBG. fajoknál².

A Murány (Gömör megye) mészkösziklái — kizárólagos és egyedüli lelőhely! — termő *Daphne arbuscula* ČEL.-ra, Magyarország eme érdekes endemicus növényére vonatkozó oly irodalmi adat, — kivéve saját adatomat³ — mely e növény fasciatiójáról szólna, nincsen. Mivel értekezésemben magam is csak egész röviden említettem meg a *D. arbuscula* ágfasciatióját, de sem képet, sem részletes leírást nem adhatam, helyénvaló e ritka növény ismeretének e tekintetben való kibővítése is.

A *Daphne arbuscula* ČEL. var. α) *hirsuta* ČEL.-nál összesen két esetben észleltem ágfasciatiót:

1. Az első elszalagosodott ágú példányra (I. tábla, 1. ábra) a DR. RICHTER ALADÁR 1901–02. évi gyűjtéséből származó anyag között bukkantam. A gyönyörűen kifejlődött ágfasciatio a törzs egyik főágánál kezdődik és a gyűrűben elhelyezkedő levélripacsok (cicatrix) alapján meghatározható, három évi növekedést mutat, fokozatosan mind szélesebbre és szélesebbre laposodva el (I. 1. tábla I. ábra). Amíg a normálisan fejlődött ág csak 4 mm széles volt, elszalagosodása kezdetén ugyanazon év végén már 7 mm, a következő év végén pedig 14 mm széles volt és a harmadik, azaz a gyűjtési évben szélessége — dichotomicus elágazása révén — már 24 mm-re emelkedett (I. 1. tábla I. ábra). A fasciált ág vége két, levelekkel sűrűn megrakott, oldalsó fő s ezek között fekvő, több kisebb taréjra oszlik, tagolódik. Az ág utolsó évi íves görbülései egyenetlenebb növekedésre vallanak.

Az élénk korallvörös szín, a gyűrűben elrendezkedő levélripacsok s az ezekhez tartozó kiemelkedő bordák szabályos hosszanti sorai, a fasciatióknak végtelenül csinos külsőt kölcsönöznek. Sajnálatos módon a

¹ MAXWELL MASTERS-U. DAMMER: Pflanzen-Teratologie. Leipzig 1886. p. 35.

² O. PENZIG: Pflanzen-Teratologie. Genua 1894. p. 276.

³ BOGSCH SÁNDOR: A *Daphne arbuscula* ČEL. és rokonfajainak összehasonlító alak-, alkat- és háztartástani viszonyairól. Diss. Kolozsvár, 1913. p. 17.

hibás szárítás következtében a taréjszerűleg elrendezkedő levelek állása csak részben látható (1. tábla 1. ábra); ugyanis a szegélyen lévő levelek egy része visszatörve száradt meg (1. tábla 2. ábra) s ezeket helyreigazítani semmiképpen sem lehetett már.

2. Még érdekesebb a másik példány (1. tábla 3. ábra) amelyet BIHARI GYULA barátommal, 1911 május hó 19—22.-én tett, murányi közös kirándulásunk alkalmával, egyik napon gyűjtöttünk. E példánynál (1. tábla 3. ábra) fasciált ágak, rendes kifejlődésű hengeres ágakkal váltakoznak. A törzs villás elágazásánál alul kezdődik az elszalagosodás és mindkét ágra egyaránt kiterjed. A második elágazásnál azonban mindkét oldalágon csak a belső ág fasciált (ez el is száradt), amely félkör alakú, levélripacsokkal sűrűn megrakott taréjban végződik, míg a külső symmetricusan elrendezkedő ágak, a legbelső kivételével, mind hengeresek, normalisak. A még feljebb eső elágazásnál ismétlődik az előbbi eset, a belső megtartja fasciált jellegét, a többi azonban hengeres alakú. Az egyik ág (az 1. tábla 3. ábráján a jobboldali) két évi növekedésnek megfelelően emeletszerűen egymásfölött elrendeződő fasciatiót mutat; a másik ág fasciatiójához (az 1. tábla 3. ábráján a baloldali) még egyenetlen növekedés okozta ívszerű meggyömbösülés is járult; felületét pedig sűrűn borítják apró kagylószerű levélripacsok. Érdekes, hogy a legfiatalabb fasciatióból kiágazó ágak mind hengeresek.

E most ismertetett fasciatióknál világosan észlelhető, hogy itt az elszalagosodás nem egybenövés, hanem az *elszélesedett terminalis rügyből*: szövetburjánzás útján jött létre, s ennek következtében fejlődtek ki, a fasciált ágak.

Esetünkben a fasciatiók keletkezésének okára nézve nagyon valószínűnek látszik SORAUER¹ ama feltevése, hogy ideiglenes, vagy tartós mechanikai szorítással, nyomással járó táplálék rendellenességek közbejárászhattak az elszalagosodás kialakulásánál, ami a sziklás repedésekben összeszorított, sokszoros torsiót (1. tábla 1. ábra) szenvedő ágaknál egyáltalában nem volna szokatlan körülmény. Ezen torsiók annyira hozzátartoznak a *Daphne arbuscula* ČEL. karakteréhez, hogy előfordulásuk nem is mehet teratologicus eset számba.

Végül e helyen is hálás köszönetet mondok DR. FERENCZI ISTVÁN kedves barátomnak a sikerült fényképfelvételekért.

I. tábla. Ábramagyarázat

1. ábra. *Daphne arbuscula* ČEL. α) *hirsuta* ágfasciatio. Lelőhely: Gömör vm. Murány vára, „Ciganka“ 1902. (Dr. RICHTER ALADÁR vezetése alatt rendezett excursio alkalmával gyűjtött anyagban találta: szerző). — Term. nagys. $\frac{7}{10}$ -ed része (photogr. Dr. I. FERENCZI).

2. ábra. *Daphne arbuscula* ČEL. α) *hirsuta* ágfasciatio. Ugyanazon példány szalagosodott ága a másik oldalról tekintve. — Term. nagys. $\frac{7}{10}$ -ed része (photogr. Dr. I. FERENCZI).

3. ábra. *Daphne arbuscula* ČEL. α) *hirsuta* ágfasciatio. Lelőhely: Gömör vm. Murányvár: „Tesna skala“ 1911, gyűjtötték: BIHARI GYULA és BOGSCH SÁNDOR. Term. nagys. $\frac{7}{10}$ -ed része (photogr. Dr. I. FERENCZI).

¹ P. SORAUER: Handbuch der Pflanzenkrankheiten. Berlin 1906. Bd. I p. 334.

